

МІНІСТЕРСТВО ОСВІТИ І НАУКИ УКРАЇНИ

**ХАРКІВСЬКИЙ НАЦІОНАЛЬНИЙ ЕКОНОМІЧНИЙ УНІВЕРСИТЕТ
ІМЕНІ СЕМЕНА КУЗНЕЦЯ**

**Робоча програма
навчальної дисципліни
"ФІНАНСОВИЙ ОБЛІК – 1"
для студентів напряму підготовки
6.030509 "Облік і аудит"
усіх форм навчання**

Харків. ХНЕУ ім. С. Кузнеця, 2016

Затверджено на засіданні кафедри бухгалтерського обліку.
Протокол № 6 від 22.12.2015 р.

Укладачі: Ю. Д. Маляревський
Л. В. Безкоровайна
О. В. Фартушняк
І. Ю. Пасічник

Р 58 Робоча програма навчальної дисципліни "Фінансовий облік – 1" для студентів напряму підготовки 6.030509 "Облік і аудит" усіх форм навчання / уклад. Ю. Д. Маляревський, Л. В. Безкоровайна, О. В. Фартушняк, І. Ю. Пасічник. – Х. : ХНЕУ ім. С. Кузнеця, 2016. – 56 с. (Укр. мов.)

Подано тематичний план навчальної дисципліни та її зміст за модулями й темами. Наведено плани лекцій, практичних і лабораторних занять, рекомендовану літературу й систему оцінювання знань студентів.

Рекомендовано для студентів напряму підготовки 6.030509 "Облік і аудит" усіх форм навчання.

Вступ

Інтеграція України у світову економічну систему, розвиток ринкових відносин стали основою для широкого використання інформації бухгалтерського обліку з метою підвищення ефективності діяльності суб'єктів господарювання. У цих умовах для обґрунтування своїх рішень як вітчизняні, так і іноземні користувачі інформації потребують достовірної інформації про майновий і фінансовий стан підприємства, а також результати їх діяльності. Таку інформацію зовнішні користувачі можуть отримати лише в системі фінансового обліку та звітності.

За допомогою облікової інформації можна оптимально використовувати наявні ресурси, контролювати поточну діяльність підприємства, планувати його стратегію й тактику, усувати суб'єктивність під час прийняття рішень, прогнозувати показники розвитку підприємства та виявляти резерви підвищення ефективності виробництва.

Система фінансового обліку надає повну, точну й достовірну інформацію для прийняття виважених управлінських рішень як внутрішніми, так і зовнішніми користувачами.

"Фінансовий облік – 1" охоплює активи підприємства, витрати виробництва, дебіторську заборгованість.

Для побудови ефективної системи обліку бухгалтер повинен добре знати організацію й методику ведення фінансового обліку, правила оподаткування господарських операцій, відповідно до чинного законодавства, ураховуючи специфіку діяльності підприємств.

Навчальна дисципліна "Фінансовий облік – 1" є базовою дисципліною, яку вивчають, згідно з навчальним планом підготовки фахівців освітнього ступеня "бакалавр" напряму підготовки 6.030509 "Облік і аудит" усіх форм навчання.

Вивчення дисципліни має сприяти прагненню студентів до здобуття та збагачення знань, зацікавленості в пізнавальній діяльності, виробленні нового типу економічного мислення, навичок у самостійній роботі з інструктивним і законодавчим матеріалом, додатковою літературою, формуванню самостійності та творчої активності в момент прийняття рішень, принциповості, ініціативності, професійної етики, моральних якостей.

1. Опис навчальної дисципліни

Назви показників	Галузь знань, напрямок підготовки, освітній ступінь	Характеристика навчальної дисципліни	
		денна форма навчання	заочна форма навчання
Кількість кредитів: денна форма навчання – 6; заочна форма навчання – 9	Галузь знань 0305 "Економіка та підприємництво"	Нормативна	
Модулів – 2	Напрямок підготовки 6.030509 "Облік і аудит"	Рік підготовки	
Змістових модулів – 2		3-й	2-й
Загальна кількість годин: денна форма навчання – 216; заочна форма навчання – 324		Семестр	
		5-й	3 – 4-й
Тижневих годин для денної форми навчання: аудиторних – 6; самостійної роботи студента – 7	Освітній ступінь: бакалавр	Лекції	
		22 год	16 год
		Практичні, семінарські	
		34 год	16 год
		Лабораторні	
		34 год	–
		Самостійна робота	
		121 год	288 год
		Вид контролю	
екзамен			
5 год	4 год		

Примітка. Співвідношення кількості годин аудиторних занять до самостійної й індивідуальної роботи становить:

для денної форми навчання – 78,5 %;

для заочної форми навчання – 12,5 %.

2. Мета та завдання навчальної дисципліни

Метою викладання цієї навчальної дисципліни є формування системи знань із теорії та практики ведення фінансового обліку – 1.

Основними **завданнями** її вивчення є: оволодіння знаннями, практичними навичками та формування компетентності фахівця, здатного організувати та вести на підприємствах фінансовий облік активів і відобразити їх у фінансовій звітності.

Об'єктом навчальної дисципліни є система організації обліку та операцій із активами підприємства.

Предметом навчальної дисципліни є методика та методологія організації та введення обліку активів на підприємстві.

Вивчення цієї навчальної дисципліни студент розпочинає, опанувавши більшість навчальних дисциплін гуманітарного та професійного циклів. Із метою кращого засвоєння навчального матеріалу дисципліни студенти мають до його початку здобути знання й навички з таких навчальних дисциплін як політекономія, мікроекономіка, економіка підприємства, фінанси, статистика, бухгалтерський облік. Знання цих дисциплін та сформовані навички під час їх вивчення дають студентам можливість здобути теоретичні основи обліку на промислових підприємствах, а також сформувані вміння та навички у практичній діяльності.

У результаті вивчення навчальної дисципліни студент має:

знати:

терміни, які використовують у цій навчальній дисципліні;

основні законодавчі та нормативні акти, які регламентують питання фінансового обліку – 1;

первинну та зведену бухгалтерську документацію зі всіх об'єктів обліку;

господарські процеси, операції, ситуації, що виникають у процесі ведення фінансового обліку;

бухгалтерські записи, що здійснюються на підставі господарських операцій за звітний період;

бухгалтерські реєстри, журнали, Головну книгу, зведену документацію, звітність;

організацію бухгалтерського обліку на підприємствах різних форм власності;

уміти:

вести облік грошових коштів у касі й на рахунках у банках, поточних фінансових інвестицій, розрахунків із покупцями й замовниками, різними дебіторами, підзвітними особами, за претензіями, витрат виробництва та витрат майбутніх періодів;

виконувати групування й оцінювання необоротних активів;

відобразити в аналітичному й синтетичному обліку рух необоротних активів;

нарахувати амортизацію та знос необоротних активів;

відобразити витрати на поліпшення й утримання необоротних активів;

здійснювати оцінювання й облік руху необоротних активів;
 здійснювати облік інвестицій;
 здійснювати оцінювання і облік руху запасів;
 формувати склад витрат, що включають до собівартості продукції, робіт, послуг;

відносити прямі матеріальні витрати, витрати з оплати праці, інші прямі витрати та загальновиробничі витрати на собівартість продукції.

У процесі викладання навчальної дисципліни основну увагу приділяють оволодінню студентами професійними компетентностями, наведеними в табл. 2.1.

Таблиця 2.1

Професійні компетентності, яких набувають студенти після вивчення навчальної дисципліни

Коди компетентностей	Назви компетентностей	Складові частини компетентностей
1	2	3
ФО – 1* 1	Приймати оптимальні господарські рішення з відображення в обліку операцій із необоротними активами	Визначати склад та особливості обліку й оцінки необоротних активів
		Відобразити операції з необоротними активами в первинних документах і бухгалтерських регістрах
		Відобразити необоротні активи на рахунках обліку
		Нараховувати амортизацію необоротних активів
		Формувати інформацію про необоротні активи для звітності підприємства
ФО – 1 2	Розробляти ефективні рішення з відображення в обліку оборотних активів	Визначати склад та особливості обліку й оцінювання оборотних активів
		Відобразити операції з оборотними активами в первинних документах і бухгалтерських регістрах
		Відобразити оборотні активи на рахунках обліку
		Формувати інформацію про оборотні активи для звітності підприємства

1	2	3
ФО – 1 3	Здійснювати облік витрат виробництва та калькулювання собівартості продукції	Здійснювати класифікацію витрат за різними ознаками
		Відобразити формування витрат виробництва в первинних документах і бухгалтерських регістрах
		Відобразити формування витрат виробництва на рахунках бухгалтерського обліку
		Здійснювати облік і оцінювання незавершеного виробництва та браку продукції
		Розраховувати виробничу собівартість продукції

* ФО – 1 – Фінансовий облік – 1

Структуру складових частин професійних компетентностей та їх формування з навчальної дисципліни "Фінансовий облік – 1", відповідно до Національної рамки кваліфікацій України, наведено в додатку А.

3. Програма навчальної дисципліни

Змістовий модуль 1

Принципи бухгалтерського обліку. Облік грошових коштів, дебіторської заборгованості та необоротних активів

Тема 1. Основи побудови фінансового обліку

1.1. Фінансовий облік, його мета та основні принципи.

Сутність фінансового обліку, його об'єкт, предмет, мета й основні принципи здійснення.

1.2. Організація фінансового обліку на підприємстві.

Порядок здійснення фінансового обліку на підприємстві.

1.3. Державне регулювання фінансового обліку та фінансової звітності.

Органи державної влади, що здійснюють регулювання фінансового обліку, склад фінансової звітності та вимоги до неї.

Тема 2. Облік грошових коштів

2.1. Основні вимоги до обліку та збереження грошових коштів у касі підприємства.

Основні вимоги до обліку та збереження грошових коштів у касі підприємства. Поняття "ліміт каси" та порядок його визначення. Первинні касові документи.

2.2. Синтетичний облік касових операцій.

Відображення руху грошових коштів у касі підприємства на рахунках бухгалтерського обліку.

2.3. Порядок відкриття рахунків в установах банків та їх облік.

Порядок відкриття рахунків в установах банку, перелік документів, необхідних для відкриття рахунків у банку.

2.4. Первинні документи, що використовують в обліку банківських операцій.

Первинна документація, що використовують в обліку банківських операцій із національною та іноземною валютою.

2.5. Облік грошових коштів в іноземній валюті.

Облік операцій із купівлі та продажу іноземної валюти.

2.6. Облік інших грошових коштів.

Облік інших грошових коштів: грошові документи та грошові кошти в дорозі.

Тема 3. Облік дебіторської заборгованості

3.1. Методологічні основи обліку дебіторської заборгованості.

Методологічні основи обліку дебіторської заборгованості: П(С)БО 10 "Дебіторська заборгованість". Класифікація дебіторської заборгованості: довгострокова та поточна, їхній склад.

3.2. Облік довгострокової дебіторської заборгованості.

Порядок оцінювання та відображення довгострокової дебіторської заборгованості на рахунках бухгалтерського обліку.

3.3. Облік розрахунків із покупцями та замовниками.

Первинна документація з обліку розрахунків із покупцями та замовниками. Облік розрахунків із покупцями та замовниками. Облік резерву сумнівних боргів. Методи визначення розміру резерву сумнівних боргів.

3.4. Облік розрахунків за векселями отриманими.

Порядок здійснення розрахунків із використанням векселів. Рахунки для відображення векселів отриманих.

3.5. Облік розрахунків із різними дебіторами.

Облік розрахунків за виданими авансами. Облік розрахунків із підзвітними особами. Облік іншої поточної дебіторської заборгованості.

Тема 4. Облік основних засобів

4.1. Методологічні основи обліку основних засобів.

Методологічні основи обліку основних засобів: П(С)БО 7 "Основні засоби". Групування основних засобів.

4.2. Оцінка основних засобів.

Оцінка основних засобів. Індексація, дооцінка та зниження ціни балансової вартості основних засобів.

4.3. Облік надходження основних засобів. Капітальні інвестиції.

Шляхи надходження основних засобів на підприємство. Сутність капітальних інвестицій. Склад та аналітичний облік капітальних інвестицій.

4.4. Облік вибуття основних засобів.

Відображення в обліку вибуття основних засобів з підприємства різними шляхами.

4.5. Документальне оформлення наявності та руху основних засобів.

Документальне оформлення та облік господарських операцій із надходження основних засобів. Документальне оформлення та облік господарських операцій із вибуття основних засобів.

4.6. Амортизація основних засобів.

Методи нарахування амортизації, порядок визначення суми амортизаційних відрахувань та їх облік.

4.7. Облік витрат на ремонт та покращення основних засобів.

Відображення в обліку поточного та капітального ремонту основних засобів.

4.8. Відображення в обліку оренди основних засобів.

Операційна та фінансова оренда основних засобів.

4.9. Переоцінка і зменшення корисності основних засобів.

Порядок здійснення переоцінки основних засобів та відображення її в обліку.

4.10. Особливості оцінки та обліку інших необоротних матеріальних активів.

Склад інших необоротних матеріальних активів. Облік і нарахування амортизації інших необоротних матеріальних активів.

Тема 5. Облік нематеріальних активів

5.1. Методологічні основи обліку нематеріальних активів.

Методологічні основи обліку нематеріальних активів: П(С)БО 8 "Нематеріальні активи".

5.2. Оцінка нематеріальних активів.

Переоцінка нематеріальних активів. Зменшення корисності нематеріальних активів.

5.3. Відображення наявності та руху нематеріальних активів у первинних документах і на рахунках обліку

Первинні документи з обліку нематеріальних активів. Бухгалтерські записи по відображенню в обліку нематеріальних активів. Аналітичний облік нематеріальних активів.

5.5. Амортизація нематеріальних активів.

Особливості визначення амортизації нематеріальних активів.

5.6. Відображення в обліку переоцінки і зменшення корисності нематеріальних активів.

Порядок здійснення переоцінки нематеріальних активів.

Змістовий модуль 2

Облік запасів, фінансових інвестицій і витрат виробництва та майбутніх періодів

Тема 6. Облік запасів

6.1. Методологічні основи обліку запасів.

Методологічні основи обліку запасів: П(С)БО 9 "Запаси".

6.2. Оцінка та облік виробничих запасів.

Визначення первісної вартості виробничих запасів, залежно від шляху їх надходження на підприємство.

6.3. Документальне оформлення наявності та руху виробничих запасів. Аналітичний облік виробничих запасів.

Документальне оформлення та облік господарських операцій із надходження виробничих запасів: від постачальників, підзвітних осіб, із виробництва, унаслідок ліквідації основних засобів тощо. Аналітичний облік виробничих запасів.

6.4. Методи оцінки виробничих запасів під час вибуття.

Облік вибуття виробничих запасів. Методи оцінки під час вибуття виробничих запасів. Особливості обліку транспортно-заготівельних витрат (ТЗВ).

6.5. Облік малоцінних та швидкозношуваних предметів (МШП).

Облік МШП. Поняття та класифікація МШП. Синтетичний облік МШП.

Тема 7. Облік поточних фінансових інвестицій

7.1. Методологічні основи обліку фінансових інвестицій.

Методологічні основи обліку фінансових інвестицій: П(С)БО 12 "Фінансові інвестиції".

7.2. Склад, види та оцінка поточних фінансових інвестицій.

Склад та види поточних фінансових інвестицій. Оцінка поточних фінансових інвестицій. Еквіваленти грошових коштів та їхній облік.

7.3. Особливості відображення в обліку поточних фінансових інвестицій.

Аналітичний облік поточних фінансових інвестицій. Типові записи з кореспонденції рахунків бухгалтерського обліку поточних фінансових інвестицій.

Тема 8. Облік довгострокових фінансових інвестицій

8.1. Види та оцінка довгострокових фінансових інвестицій.

Оцінка фінансових інвестицій за собівартістю та на дату балансу. Документальне оформлення господарських операцій із довгостроковими фінансовими інвестиціями.

8.2. Особливості відображення в обліку довгострокових фінансових інвестицій.

Облік довгострокових фінансових інвестицій за методом участі в капіталі. Кореспонденція рахунків із обліку фінансових інвестицій за методом участі в капіталі. Аналітичний облік довгострокових фінансових інвестицій.

Тема 9. Облік витрат виробництва

9.1. Методологічні основи обліку витрат виробництва.

Методологічні основи обліку витрат виробництва: П(С)БО 16 "Витрати".

9.2. Групування витрат виробництва. Склад виробничої собівартості продукції.

Класифікація витрат підприємства. Групування витрат виробництва за статтями калькуляції та елементами. Склад виробничої собівартості продукції.

9.3. Облік витрат на виробництво продукції.

Облік прямих витрат виробництва. Облік і розподіл загальновиробничих витрат.

9.4. Облік та оцінка незавершеного виробництва.

Облік незавершеного виробництва. Оцінка незавершеного виробництва.

9.5. Методи калькулювання собівартості продукції.

Сутність простого, попередільного, позамовного та нормативного методів калькулювання собівартості продукції.

Тема 10. Облік витрат майбутніх періодів

10.1. Поняття і склад витрат майбутніх періодів.

Сутність та склад витрат майбутніх періодів.

10.2. Оцінка та облік витрат майбутніх періодів.

Формування інформації про витрати майбутніх періодів на субрахунках бухгалтерського обліку підприємства. Оцінка витрат майбутніх періодів. Порядок списання витрат майбутніх періодів на витрати звітного періоду.

4. Структура навчальної дисципліни

На початку вивчення дисципліни кожен студент має бути ознайомлений як із програмою дисципліни та формами організації навчання, так і зі структурою, змістом та обсягом кожного з її змістових модулів, а також з усіма видами контролю та методикою оцінювання навчальної роботи.

Навчальний процес, згідно з робочою програмою навчальної дисципліни "Фінансовий облік – 1", здійснюють у таких формах: лекційні, практичні, лабораторні заняття; контрольні заходи; самостійна робота студентів.

Вивчення студентом навчальної дисципліни відбувається шляхом послідовного та ґрунтовного опрацювання змістових модулів. Кожний змістовий модуль – це відносно самостійний окремий блок дисципліни, який логічно поєднує кілька її навчальних елементів за змістом та взаємозв'язками.

Тематичний план дисципліни "Фінансовий облік – 1" складено із двох модулів і містить 10 тем (табл. 4.1).

Таблиця 4.1

Структура залікового кредиту навчальної дисципліни

Назви змістових модулів і тем	Кількість годин										
	денна форма						заочна форма				
	усього	у тому числі					у тому числі				
		лекційні	практичні	лабораторні	проведення підсумкового контролю	самостійна робота	усього	лекційні	практичні	проведення підсумкового контролю	самостійна робота
1	2	3	4	5	6	7	8	9	10	11	12
Змістовий модуль 1. Принципи бухгалтерського обліку. Облік грошових коштів, дебіторської заборгованості та необоротних активів											
Тема 1. Основи побудови фінансового обліку	8,5	0,5	2	2	–	4	19	0,5	0,5	–	18
Тема 2. Облік грошових коштів	17,5	1,5	2	2	–	12	31	1,5	1,5	–	28
Тема 3. Облік дебіторської заборгованості	23	3	4	4	–	12	33	2	2	–	29
Тема 4. Облік основних засобів	29	4	6	6	–	13	39	3	3	–	33
Тема 5. Облік нематеріальних активів	16	1	2	2	–	11	31	1	1	–	29
Разом за змістовим модулем 1	94	10	16	16	–	52	153	8	8	–	137
Змістовий модуль 2. Облік запасів, фінансових інвестицій і витрат виробництва та майбутніх періодів											
Тема 6. Облік запасів	27	3	6	6	–	12	31	1,5	1,5	–	28
Тема 7. Облік поточних фінансових інвестицій	18	2	2	2	–	12	29	1	1	–	27
Тема 8. Облік довгострокових фінансових інвестицій	16	1	2	2	–	11	26	1	1	–	24

1	2	3	4	5	6	7	8	9	10	11	12
Тема 9. Облік витрат виробництва	29	5	6	6	–	12	58	4	4	–	50
Тема 10. Облік витрат майбутніх періодів	13	1	2	2	–	8	9	0,5	0,5	–	8
Разом за змістовим модулем 2	103	12	18	18	–	55	153	8	8	–	137
Підготовка до екзамену	14	–	–	–	–	14	14	–	–	–	14
Передекзаменаційні консультації	2	–	–	–	2	–	2	–	–	2	–
Екзамен	3	–	–	–	3	–	2	–	–	2	–
Усього годин за модулями	216	22	34	34	5	121	324	16	16	4	288

5. Теми практичних занять

Практичне заняття – це форма навчального заняття, на якому викладач організовує детальний розгляд студентами окремих теоретичних положень навчальної дисципліни та формує вміння й навички в їхньому практичному застосуванні, завдяки індивідуальному виконанню студентом відповідно сформульованих завдань.

Проведення практичного заняття ґрунтується на попередньо підготовленому методичному матеріалі: тестах для виявлення ступеня оволодіння студентами необхідними теоретичними положеннями, наборі завдань різної складності для вирішення їх студентами на занятті.

Практичне заняття містить здійснення попереднього контролю за знаннями, уміннями та навичками студентів, визначення загальної проблеми викладачем та її обговорення за участі студентів, вирішення завдань із їхнім обговоренням, виконання контрольних робіт, їхню перевірку, оцінювання.

Оцінки, отримані студентом за окремі практичні заняття, ураховуються під час виставлення поточної модульної (практичний модульний контроль) оцінки із цієї навчальної дисципліни. Теми практичних занять наведено в табл. 5.1.

Перелік тем практичних занять

Теми практичних занять	Кількість годин	Література
Змістовий модуль 1. Принципи бухгалтерського обліку. Облік грошових коштів, дебіторської заборгованості та необоротних активів		
Тема 1. Основи побудови фінансового обліку	2	Основна: [1 – 3; 12 – 13]. Додаткова: [4 – 7]
Тема 2. Облік грошових коштів	2	Основна: [1 – 3; 8; 9; 11; 13]. Додаткова: [4 – 7; 15]
Тема 3. Облік дебіторської заборгованості	4	Основна: [1 – 3; 8; 9; 11, 13]. Додаткова: [4 – 7; 15]
Тема 4. Облік основних засобів	6	Основна: [1 – 3; 8 – 11; 13]. Додаткова: [4 – 7; 17]
Тема 5. Облік нематеріальних активів	2	Основна: [1 – 3; 8 – 11; 13]. Додаткова: [4 – 7]
Змістовий модуль 2. Облік запасів, фінансових інвестицій і витрат виробництва та майбутніх періодів		
Тема 6. Облік запасів	6	Основна: [1 – 3; 8 – 11; 13]. Додаткова: [4 – 7; 16]
Тема 7. Облік поточних фінансових інвестицій	2	Основна: [1 – 3; 8 – 11; 13]. Додаткова: [4 – 7]
Тема 8. Облік довгострокових фінансових інвестицій	2	Основна: [1 – 3; 8 – 11; 13]. Додаткова: [4 – 7]
Тема 9. Облік витрат виробництва	6	Основна: [1 – 3; 8 – 11; 13]. Додаткова: [4 – 7]
Тема 10. Облік витрат майбутніх періодів	2	Основна: [1 – 3; 8 – 11; 13]. Додаткова: [4 – 7]
Разом годин за змістовими модулями	34	

5.1. Приклади типових практичних завдань до тем

Змістовий модуль 1

Принципи бухгалтерського обліку. Облік грошових коштів, дебіторської заборгованості та необоротних активів

Тема 2. Облік грошових коштів

Завдання 1. ТОВ "МЕТА-Н" відкрито 1 жовтня 20__ року. Ідентифікаційний код 19467032. Поточний рахунок відкрито у Харківській філії ВАТ АБ "Укргазбанк". Код банку 350448. Номер рахунка 26002517981053.

Згідно з установчими документами, статутний капітал підприємства становить 65 000 грн. Учасниками товариства є: Іванов Володимир Іванович, Сотник Максим Васильович та Скрябін Олексій Миколайович.

Джерелами формування майна товариства виступають грошові внески учасників до статутного капіталу. Розмір часток учасників у статутному капіталі становить: В. І. Іванов – 21 666 грн; М. В. Сотник – 21 666 грн; О. М. Скрябін – 21 668 грн.

На момент реєстрації В. І. Іванов та М. В. Сотник внесли до статутного капіталу на поточний рахунок по 10 833 грн, О. М. Скрябін – 10 834 грн, що становить 50 % статутного капіталу, указанного в установчих документах. Внесення до статутного капіталу грошей підтверджено документами, виданими банківською установою.

Заборгованість за внесками до статутного капіталу, що залишилися несплаченими, засновники погасили 21 грудня 20__ року в касу підприємства. Було оформлено прибуткові касові ордери форми КО-1 № 31, 32, 33 від 21 грудня 2015 року, підписані головним бухгалтером підприємства Г. Л. Нестеренко. Цього ж дня отримані кошти у сумі 32 500 грн було внесено касиром Міщенко Галиною Андріївною на поточний рахунок у банку, згідно із заявою на переказ готівки № 51. На суму внесків до статутного капіталу, які були передані до банку для зарахування на поточний рахунок, бухгалтер виписала видатковий касовий ордер форми КО-2 № 27, який був підписаний керівником підприємства М. С. Янковським.

Необхідно:

- 1) заповнити прибуткові та видатковий касовий ордери та заяву на переказ готівки на поточний рахунок;
- 2) скласти кореспонденцію рахунків із зазначенням змісту виконаних операцій.

Завдання 2. Підприємство ТОВ "Марсель" 17 жовтня 20__ року з метою перегляду загального ліміту каси використало інформацію про обсяги касових операцій за три місяці поспіль (липень, серпень, вересень) із останніх дванадцяти місяців. Відповідно до рішення керівника, розрахунок ліміту каси буде здійснено на підставі середньоденних надходжень готівки до каси.

Відомо, що за зазначений період до каси підприємства надійшло 367 000 грн, у тому числі: за липень – 95 000 грн, у тому числі 18 000 грн – отримано з поточного рахунка до каси на виробничі потреби; за серпень – 130 000 грн, у тому числі 42 500 грн – отримано з поточного рахунка до каси для виплати зарплати; за вересень – 142 000 грн.

За розрахунковий період (три місяці) на підприємстві було 79 робочих днів (діє шестиденний робочий тиждень).

Термін здавання готівкової виручки (готівки), визначений відповідним договором банківського рахунку, – щоденно.

Адреса підприємства – м. Харків, вул. Каштанова, 10.

Здійснений розрахунок встановлення ліміту залишку готівки в касі було підписано головним бухгалтером підприємства Т. В. Григоренко та керівником С. Г. Вартанян.

Розмір встановленого ліміту каси було затверджено наказом керівника підприємства.

Необхідно:

- 1) скласти розрахунок встановлення ліміту залишку готівки в касі;
- 2) визначити розмір відповідного ліміту.

Завдання 3. Виробниче підприємство ТОВ "Агат" на початок робочого дня 15 вересня 20__ року не мало залишку грошових коштів у касі. Протягом дня підприємство відвантажило готову продукцію ФОП "А. Т. Сидоров", згідно з договором № ЛП-321 від 08.09.20__ р., на суму 7 200 грн (у тому числі ПДВ). Цього ж дня в касу підприємства було отримано оплату за продукцію від Сидорова Андрія Тимофійовича у повному обсязі, згідно із прибутковим касовим ордером № 85.

Засновник Короленко Володимир Леонідович уніс грошові кошти до каси в сумі 15 000 грн як внесок до статутного капіталу (прибутковий касовий ордер № 86 від 15.09.20__ р.).

Наприкінці робочого дня весь залишок готівкових коштів касир Фірсова Ірина Анатоліївна здала до установи банку, заповнивши заяву на переказ готівки № 43. Для оформлення цієї операції бухгалтер виписала видатковий касовий ордер форми КО-2 № 71, який був підписаний керівником підприємства С. Ю. Вельможним та головним бухгалтером С. Л. Швидким. У банку заяву прийняв старший касир Д. А. Євтюшин.

Ідентифікаційний код ЄДРПОУ підприємства ТОВ "Агат" – 19467077. Поточний рахунок підприємства відкрито в Харківському відділенні АКІБ "Укрсиббанк", номер рахунка 26002013483945. Код банку отримувача – 351005.

Необхідно:

- 1) заповнити прибуткові та видатковий касові ордери, заяву на переказ готівки на поточний рахунок;
- 2) скласти кореспонденцію рахунків із зазначенням змісту виконаних операцій.

6. Теми лабораторних занять

Лабораторне заняття – це форма навчального заняття, за якої студент під керівництвом викладача особисто проводить імітаційні експерименти чи досліди з метою практичного підтвердження окремих теоретичних положень навчальної дисципліни. У ході лабораторних робіт студент набуває професійних компетентностей і практичних навичок роботи з комп'ютерним обладнанням відповідними програмними продуктами. За результатами виконання завдання на лабораторному занятті студенти оформляють індивідуальні звіти про його виконання та захищають ці звіти перед викладачем (табл. 6.1).

Таблиця 6.1

Перелік тем лабораторних занять

Назви тем	Програмні питання	Кількість годин	Література
1	2	3	4
Змістовий модуль 1. Принципи бухгалтерського обліку. Облік грошових коштів, дебіторської заборгованості та необоротних активів			
Тема 1. Основи побудови фінансового обліку	Завдання 1. Особливості побудови системи 1С: бухгалтерія	2	Основна: [1 – 3; 12; 13]. Додаткова: [4 – 7]
Тема 2. Облік грошових коштів	Завдання 2. Автоматизований облік грошових коштів	2	Основна: [1 – 3; 8; 9; 11; 13]. Додаткова: [4 – 7; 15]
Тема 3. Облік дебіторської заборгованості	Завдання 3. Автоматизований облік розрахунків із покупцями і замовниками та розрахунків із різними дебіторами	4	Основна: [1 – 3; 8; 9; 11, 13]. Додаткова: [4 – 7; 15]
Тема 4. Облік основних засобів	Завдання 4. Автоматизований облік руху основних засобів. Відображення нарахування амортизації основних засобів за автоматизованого обліку. Автоматизований облік ремонту основних засобів та оренди	6	Основна: [1 – 3; 8 – 11; 13]. Додаткова: [4 – 7; 17]

1	2	3	4
Тема 5. Облік нематеріальних активів	Завдання 5. Автоматизований облік наявності та руху нематеріальних активів	2	Основна: [1 – 3; 8 – 11; 13]. Додаткова: [4 – 7]
Змістовий модуль 2. Облік запасів, фінансових інвестицій і витрат виробництва та майбутніх періодів			
Тема 6. Облік запасів	Завдання 6. Автоматизований облік наявності та руху запасів. Автоматизований облік сировини й матеріалів. Автоматизований облік готової продукції	6	Основна: [1 – 3; 8 – 11; 13]. Додаткова: [4 – 7]; 16
Тема 7. Облік поточних фінансових інвестицій	Завдання 7. Автоматизований облік поточних фінансових інвестицій	2	Основна: [1 – 3; 8 – 11; 13]. Додаткова: [4 – 7]
Тема 8. Облік довгострокових фінансових інвестицій	Завдання 8. Автоматизований облік довгострокових фінансових інвестицій	2	Основна: [1 – 3; 8 – 11; 13]. Додаткова: [4 – 7]
Тема 9. Облік витрат виробництва	Завдання 9. Автоматизований облік прямих витрат. Автоматизований облік загальновиробничих витрат. Складання калькуляції продукції за автоматизованої системи обліку	7	Основна: [1 – 3; 8 – 11; 13]. Додаткова: [4 – 7]
Тема 10. Облік витрат майбутніх періодів	Завдання 10. Автоматизований облік витрат майбутніх періодів	1	Основна: [1 – 3; 8 – 11; 13]. Додаткова: [4 – 7]
Усього годин		34	

6.1. Приклади типових завдань для лабораторних робіт до тем

Змістовий модуль 1

Принципи бухгалтерського обліку. Облік грошових коштів, дебіторської заборгованості та необоротних активів

Тема 4. Облік основних засобів

Завдання 1. У жовтні поточного року було придбано й оприбутковано на склад устаткування:

3 жовтня в постачальника "Айрон-Трейд" за договором "Устаткування" (створити новий договір) оприбутковано на "Основний склад" розмотувач у кількості 1 шт. за ціною 35 000 грн/шт (ціна без ПДВ), ПДВ – 20 %;

5 жовтня в постачальника АО "НВО "Акомб" за договором "Устаткування" (створити новий договір) оприбутковано на "Основний склад" приймальний стіл у кількості 4 шт. за ціною 25 000 грн/шт. (ціна без ПДВ), ПДВ – 20 %.

Необхідно: відобразити операції з купівлі основних засобів і малоцінних необоротних матеріальних активів.

Завдання 2. Уведення в експлуатацію основних засобів бухгалтером було відображене 14 жовтня за такою схемою:

номенклатура – указати той об'єкт, який уводиться в експлуатацію;

рахунок інвестицій – 1521 (вказати відповідний субрахунок);

податкове призначення устаткування – оподатковується ПДВ;

основний засіб – назва основного засобу;

спосіб відображення витрат по амортизації – указати витрати для віднесення амортизації основного засобу (амортизація основних засобів виробничого призначення).

Облікові дані:

підрозділ – указати ділянку, цех, відділ, на якому будуть експлуатувати об'єкт основних засобів;

матеріально-відповідальна особа – указати П. І. Б. (В. М. Петров);

рахунок обліку – указати відповідний субрахунок рахунку 10 "Основні засоби";

податкове призначення основних засобів – оподатковується ПДВ;

рахунок нарахування амортизації – 131;

термін корисного використання – указаний термін експлуатації.

Необхідно відобразити введення в експлуатацію об'єктів основних засобів.

Завдання 3. Необхідно відобразити нарахування амортизації всіх уведених в експлуатацію основних засобів за місяць, що слідує за поточним місяцем.

Завдання 4. Необхідно сформулювати звіти за місяць, що настає за поточним місяцем за даними бухгалтерського обліку.

7. Самостійна робота

Самостійна робота студента (СРС) – це форма організації навчального процесу, за якої заплановані завдання студенти виконують самостійно під методичним керівництвом викладача.

Мета СРС – засвоєння в повному обсязі навчальної програми та формування у студентів загальних і професійних компетентностей, які відіграють суттєву роль у становленні майбутнього фахівця вищого рівня кваліфікації.

Навчальний час, відведений для самостійної роботи студентів денної форми навчання, визначають за навчальним планом, він становить 58,3 % (126 годин) від загального обсягу навчального часу на вивчення дисципліни (216 годин). У ході самостійної роботи студент має стати активним учасником навчального процесу, навчитися свідомо оволодівати теоретичними та практичними знаннями, вільно орієнтуватися в інформаційному просторі, брати на себе індивідуальну відповідальність за якість власної професійної підготовки.

СРС містить: опрацювання лекційного матеріалу; опрацювання та вивчення рекомендованої літератури, основних термінів і понять за темами дисципліни; підготовку до практичних занять; поглиблене опрацювання окремих лекційних тем або питань; виконання завдань для самостійного опрацювання за вивченою темою; написання есе на задану проблематику; пошук (підбір) та огляд літературних джерел на задану тематику дисципліни; аналітичний розгляд наукової публікації; контрольну перевірку студентами особистих знань за запитаннями для самодіагностики; підготовку до контрольних робіт та інших форм поточного контролю; підготовку до модульного контролю (колоквіуму); систематизацію вивченого матеріалу з метою підготовки до екзамену.

Основні види самостійної роботи, запропоновані студентам для засвоєння теоретичних знань із навчальної дисципліни, наведено в табл. 7.1.

Таблиця 7.1

Завдання для самостійної роботи студентів та форми контролю за нею

Назви тем	Зміст самостійної роботи студентів	Кількість годин	Форми контролю за СРС	Література
1	2	3	4	5
Змістовий модуль 1. Принципи бухгалтерського обліку. Облік грошових коштів, дебіторської заборгованості та необоротних активів				
Тема 1. Основи побудови фінансового обліку	Вивчення лекційного матеріалу, підготовка до практичного заняття, виконання завдань для самоконтролю, огляд нормативно-законодавчої бази (Закон України "Про	6	Презентація результатів, перевірка завдань для самоконтролю,	Основна: [1 – 3; 12; 13]. Додаткова: [4 – 7]

1	2	3	4	5
	бухгалтерський облік та фінансову звітність в Україні"), підготовка есе на проблематику з теми, підготовка до контрольної роботи за темою 1		письмова контрольна робота за темою 1	
Тема 2. Облік грошових коштів	Вивчення лекційного матеріалу, підготовка до практичного заняття, виконання завдань для самоконтролю, огляд нормативно-законодавчої бази, підготовка есе на проблематику з теми, підготовка до контрольної роботи за темою 2	14	Презентація результатів, перевірка завдань для самоконтролю, письмова контрольна робота за темою 2	Основна: [1 – 3; 8; 9; 11; 13]. Додаткова: [4 – 7; 15]
Тема 3. Облік дебіторської заборгованості	Вивчення лекційного матеріалу, підготовка до практичного заняття, виконання завдань для самоконтролю, огляд нормативно-законодавчої бази (П(с)БО 10 "Дебіторська заборгованість"), підготовка есе на проблематику з теми, підготовка до контрольної роботи за темою 3	14	Презентація результатів, перевірка завдань для самоконтролю, письмова контрольна робота за темою 3	Основна: [1 – 3; 8; 9; 11; 13]. Додаткова: [4 – 7; 15]
Тема 4. Облік основних засобів	Вивчення лекційного матеріалу, підготовка до практичного заняття, виконання завдань для самоконтролю, огляд нормативно-законодавчої бази (П(с)БО 7 "Основні засоби"), підготовка есе на проблематику з теми, підготовка до контрольної роботи за темою 4	14	Презентація результатів, перевірка завдань для самоконтролю, письмова контрольна робота за темою 4	Основна: [1 – 3; 8 – 11; 13]. Додаткова: [4 – 7; 17]
Тема 5. Облік нематеріальних активів	Вивчення лекційного матеріалу, підготовка до практичного заняття, виконання завдань для самоконтролю, огляд нормативно-законодавчої бази (П(с)БО 8 "Нематеріальні активи"), підготовка есе на проблематику з теми, підготовка до контрольної роботи за темою 5	14	Презентація результатів, перевірка завдань для самоконтролю, письмова контрольна робота за темою 5	Основна: [1 – 3; 8 – 11; 13]. Додаткова: [4 – 7]
Усього за змістовим модулем 1		62		

1	2	3	4	5
Змістовий модуль 2. Облік запасів, фінансових інвестицій і витрат виробництва та майбутніх періодів				
Тема 6. Облік запасів	Вивчення лекційного матеріалу, підготовка до практичного заняття, виконання завдань для самоконтролю, огляд нормативно-законодавчої бази (П(с)БО 9 "Запаси"), підготовка есе на проблематику з теми, підготовка до контрольної роботи за темою 6	14	Презентація результатів, перевірка завдань для самоконтролю, письмова контрольна робота за темою 6	Основна: [1 – 3; 8 – 11; 13]. Додаткова: [4 – 7; 16]
Тема 7. Облік поточних фінансових інвестицій	Вивчення лекційного матеріалу, підготовка до практичного заняття, виконання завдань для самоконтролю, підготовка есе на проблематику з теми, підготовка до контрольної роботи за темою 7	14	Презентація результатів, перевірка завдань для самоконтролю, письмова контрольна робота за темою 7	Основна: [1 – 3; 8 – 11; 13]. Додаткова: [4 – 7]
Тема 8. Облік довгострокових фінансових інвестицій	Вивчення лекційного матеріалу, підготовка до практичного заняття, виконання завдань для самоконтролю, підготовка есе на проблематику з теми, підготовка до контрольної роботи за темою 8	12	Презентація результатів, перевірка завдань для самоконтролю, письмова контрольна робота за темою 8	Основна: [1 – 3; 8 – 11; 13]. Додаткова: [4 – 7]
Тема 9. Облік витрат виробництва	Вивчення лекційного матеріалу, підготовка до практичного заняття, виконання завдань для самоконтролю, огляд нормативно-законодавчої бази (П(с)БО 16 "Витрати"), підготовка есе на проблематику з теми, підготовка до контрольної роботи за темою 9	13	Презентація результатів, перевірка завдань для самоконтролю, письмова контрольна робота за темою 9	Основна: [1 – 3; 8 – 11; 13]. Додаткова: [4 – 7]
Тема 10. Облік витрат майбутніх періодів	Вивчення лекційного матеріалу, підготовка до практичного заняття, виконання завдань для самоконтролю, підготовка есе на проблематику з теми	11	Презентація результатів, перевірка завдань для самоконтролю	Основна: [1 – 3; 8 – 11; 13]. Додаткова: [4 – 7]
Усього за змістовим модулем 2		64		
Усього за змістовими модулями		126		

7.1. Проблематика есе з навчальної дисципліни

1. Державне регулювання фінансового обліку в Україні.
2. Особливості відображення в обліку операцій із електронними грошима.
3. Особливості використання розрахункових документів за безготівкових розрахунків.
4. Особливості відображення в обліку грошових документів.
5. Порядок здійснення розрахунків в іноземній валюті та їхнє відображення в обліку.
6. Відображення в обліку закордонних відряджень.
7. Особливості організації та обліку торгівлі через мережу Інтернет.
8. Порядок здійснення розрахунків із використанням векселів та особливості їхнього відображення в обліку.
9. Удосконалення обліку розрахунків із покупцями та замовниками.
10. Особливості створення резерву сумнівних боргів на підприємстві.
11. Облік розрахунків за претензіями: особливості та відображення в обліку.
12. Проблеми оцінювання готової продукції під час випуску з виробництва.
13. Особливості обліку малоцінних та швидкозношуваних предметів.
14. Порівняння методів оцінки запасів під час вибуття.
15. Проблеми відображення в обліку переоцінки основних засобів.
16. Порівняння методів нарахування амортизації основних засобів та вибір оптимального.
17. Особливості оцінки нематеріальних активів.
18. Особливості відображення в обліку гудвілу.
19. Особливості оцінки фінансових інвестицій, залежно від їхнього виду.
20. Особливості оцінки незавершеного виробництва.
21. Особливості визначення виробничої собівартості продукції.
22. Порядок відображення в обліку витрат майбутніх періодів.

7.2. Контрольні запитання для самодіагностики

Тема 1. Основи побудови фінансового обліку

1. Охарактеризуйте концептуальну основу фінансового обліку.
2. У чому полягають перспективи розвитку та вдосконалення фінансового обліку?

3. Охарактеризуйте предмет фінансового обліку.
4. Назвіть чинники, що визначають облікову політику підприємства.

Тема 2. Облік коштів

1. Охарактеризуйте послідовність відображення касових операцій, їхнє документальне оформлення.
2. Яким є порядок розрахунку ліміту каси?
3. Назвіть бухгалтерські проведення з відображення касових операцій.
4. Якою є послідовність ведення обліку операцій на рахунках у банках?
5. Перерахуйте первинну документацію з обліку операцій на рахунках у банку.
6. Опишіть облік інших коштів.
7. Які є особливості обліку іноземної валюти?

Тема 3. Облік дебіторської заборгованості

1. У чому полягає сутність і порядок відображення в обліку наявних в Україні форм розрахунків?
2. Яка є первинна документація по розрахунках із покупцями та замовниками?
3. Як здійснюється відображення в обліку розрахунків із використанням векселів отриманих?
4. У чому полягає особливість відображення в обліку розрахунків із різними дебіторами?
5. Яким є порядок розрахунків із підзвітними особами?
6. Які вам відомі методи визначення резервів сумнівних боргів, у чому полягає їхня сутність?
7. У чому полягає сутність довгострокової дебіторської заборгованості та її відображення в обліку?

Тема 4. Облік основних засобів

1. У чому полягає сутність капітальних інвестицій та їхнє призначення?
2. Як здійснюється оцінювання основних засобів в обліку й балансі?
3. Як здійснюється документальне оформлення введення в експлуатацію основних засобів і відображення на рахунках бухгалтерського обліку?

4. Як здійснюється аналітичний облік основних засобів?
5. Як відображається в обліку переоцінка основних засобів?
6. Які існують методи нарахування амортизації основних засобів?
7. Як здійснюється облік витрат із ремонту основних засобів?
8. Як здійснюється облік оренди (лізінгу) основних засобів?
9. Яким є документальне оформлення вибуття основних засобів і відображення на рахунках бухгалтерського обліку?
10. Що включається до складу інших необоротних активів і у чому полягають особливості їх обліку?

Тема 5. Облік нематеріальних активів

1. Що включається до складу нематеріальних активів?
2. Як здійснюється нарахування амортизації нематеріальних активів?
3. Як здійснюється облік нематеріальних активів?
4. Як можуть оцінюватись нематеріальні активи і як здійснюється їхня переоцінка?

Тема 6. Облік запасів

1. Як здійснюється документальне оформлення надходження та відпускання запасів у виробництво і на сторону?
2. Як здійснюється оцінювання виробничих запасів у поточному обліку й на дату балансу?
3. Які є методи оцінки вибуття запасів?
4. Яким є порядок організації складського обліку запасів?
5. Як здійснюється облік руху запасів?
6. Якими є особливості обліку МШП?
7. Яким є порядок списання МШП під час вибуття з експлуатації?

Тема 7. Облік поточних фінансових інвестицій

1. Якими є особливості оцінювання поточних фінансових інвестицій під час придбання й на дату балансу?
2. Як відображаються в обліку поточні фінансові інвестиції?

Тема 8. Облік довгострокових фінансових інвестицій

1. Якими є особливості оцінювання довгострокових фінансових інвестицій під час придбання й на дату балансу?
2. Як відображаються в обліку довгострокові фінансові інвестиції?

Тема 9. Облік витрат виробництва

1. Як класифікуються витрати підприємства?
2. Як здійснюється облік витрат виробництва?
3. У чому полягає сутність методів контролю за використанням сировини і матеріалів у виробництві?
4. Яким є порядок включення матеріальних витрат і витрат на оплату праці в собівартість продукції?
5. Як здійснюється облік інших прямих витрат?
6. Якими є склад, порядок обліку й методи розподілу загально-виробничих витрат?
7. Як здійснюється облік браку у виробництві, порядок визначення втрат від браку та їх включення в собівартість продукції?
8. Як здійснюється облік напівфабрикатів у виробництві?
9. Як здійснюється облік, інвентаризація та оцінювання незавершеного виробництва?
10. Якою є організація аналітичного обліку витрат на виробництво?
11. У чому полягає сутність попередільного, позамовного та нормативного методу обліку витрат основної діяльності й калькулювання собівартості продукції?
12. У чому полягають особливості оцінки та відображення в обліку готової продукції?

Тема 10. Облік витрат майбутніх періодів

1. У чому полягає сутність витрат майбутніх періодів?
2. Наведіть приклади витрат майбутніх періодів.
3. Які є особливості обліку витрат майбутніх періодів?

8. Індивідуально-консультативна робота

Індивідуально-консультативну роботу здійснюють за графіком у формі: індивідуальних занять, консультацій, перевірки виконання індивідуальних і самостійних завдань, перевірки та захисту завдань, винесених на поточний контроль, тощо.

Формами організації індивідуально-консультативної роботи є:

- а) за засвоєнням теоретичного матеріалу:
консультації: індивідуальні (запитання – відповідь);
групові (розгляд типових прикладів – ситуацій);

- б) за засвоєнням практичного матеріалу:
консультації індивідуальні та групові;
- в) для комплексного оцінювання засвоєння програмного матеріалу:
індивідуальне здавання виконаних робіт;
підготовка матеріалу для написання есе;
підготовка до друку наукової статті або тез доповіді.

9. Методи навчання

У процесі викладання навчальної дисципліни "Фінансовий облік – 1" для активізації навчально-пізнавальної діяльності студентів передбачено застосування таких навчальних технологій, як: лекції проблемного характеру; робота в малих групах; мозкові атаки; кейс-метод; ділові та рольові ігри; тренінги; презентації (табл. 9.1 і 9.2).

Таблиця 9.1

Розподіл форм і методів активізації процесу навчання за темами навчальної дисципліни

Теми	Практичне застосування навчальних технологій
1	2
Тема 1. Основи побудови фінансового обліку	Міні-лекція; семінар-дискусія з основ побудови фінансового обліку
Тема 2. Облік грошових коштів	Лекція проблемного характеру з питань особливостей обліку грошових коштів; презентація результатів роботи в малих групах. Мозкові атаки щодо визначення ліміту каси. Мозкові атаки щодо вибору первинного документа для відображення розрахункових операцій. Кейс-метод під час складання первинних документів. Практичне заняття з обліку касових операцій та операцій на рахунках в банках за допомогою використання кейс-методу
Тема 3. Облік дебіторської заборгованості	Міні-лекція з питань обліку поточної дебіторської заборгованості, набуття навичок у створенні резерву сумнівних боргів за допомогою роботи в малих групах; презентація результатів роботи в малих групах
Тема 4. Облік основних засобів	Лекція проблемного характеру з питань обліку основних засобів та інших необоротних матеріальних активів; презентація результатів роботи в малих групах

1	2
Тема 5. Облік нематеріальних активів	Міні-лекція з питань особливостей обліку нематеріальних активів; презентація результатів роботи в малих групах
Тема 6. Облік запасів	Лекція-дискусія з питань особливостей обліку та оцінки виробничих запасів. Використання кейс-методу під час вирішення практичного завдання з обліку виробничих запасів
Тема 7. Облік поточних фінансових інвестицій	Лекція-дискусія з питань особливостей відображення в обліку поточних фінансових інвестицій; презентація результатів роботи в малих групах
Тема 8. Облік довгострокових фінансових інвестицій	Лекція проблемного характеру з питань особливостей оцінювання та відображення в обліку довгострокових фінансових інвестицій
Тема 9. Облік витрат виробництва	Лекція проблемного характеру з питання відображення в обліку витрат виробництва. Практичне завдання з використанням рольової гри
Тема 10. Облік витрат майбутніх періодів	Міні-лекція з обліку витрат майбутніх періодів. Використання методу мозкової атаки щодо визначення тих витрат, які належать до майбутніх періодів

На всіх лекційних і практичних заняттях використовують матеріали банку візуального супроводу навчального процесу, які сприяють активізації творчого сприйняття змісту дисципліни за допомогою наочності.

Основні відмінності активних та інтерактивних методів навчання від традиційних визначають не тільки за методикою й технікою викладання, але й високою ефективністю навчального процесу, що виявляють у високій мотивації студентів, підвищенні рівня компетентності студентів, підвищенні самосвідомості студентів, виробленні здатності ухвалювати самостійні та колективні рішення; знаходити компроміс під час вирішення різних практичних завдань.

Лекції проблемного характеру – один із найважливіших елементів проблемного навчання студентів. Вони передбачають разом із розглядом основного лекційного матеріалу встановлення та розгляд кола проблемних питань дискусійного характеру, які недостатньо розроблено в науці й мають актуальне значення для теорії та практики. Лекції проблемного характеру відрізняються поглибленою аргументацією матеріалу, що викладають.

Вони сприяють формуванню у студентів самостійного творчого мислення, прищеплюють їм пізнавальні навички. Студенти стають учасниками наукового пошуку та вирішення проблемних ситуацій.

Міні-лекції передбачають викладення навчального матеріалу за короткий проміжок часу, їх спрямовано на розширення знань студентів та пов'язання питань обліку безпосередньо з господарською діяльністю підприємства. Лекційне заняття спонукає студентів до самостійного вивчення матеріалу та вирішення поставлених питань.

Лекції-дискусії передбачають обмін думками й поглядами учасників щодо цієї теми, а також розвивають мислення, допомагають формувати погляди й переконання, виробляють уміння формулювати думки та висловлювати їх, навчають оцінювати пропозиції інших людей, критично підходити до власних поглядів.

Робота в малих групах створює можливості для набуття навичок в обліковій роботі та усунення питань, що стали незрозумілими для студентів, у процесі обговорення між ними, без детальних інструкцій із боку викладача. Також робота в малих групах забезпечує формування особистісних якостей та досвіду соціального спілкування.

Презентації – виступи перед аудиторією – використовують для подання певних досягнень, результатів роботи групи, звіту про виконання індивідуальних завдань із відображення в обліку активів.

Мозкові атаки – це метод вирішення невідкладних завдань, сутність якого полягає у тому, щоб висловити якомога більшу кількість ідей за короткий термін.

Кейс-метод – метод аналізу конкретних ситуацій, який дає змогу наблизити процес навчання до реальної практичної діяльності спеціалістів і передбачає розгляд виробничих, управлінських та інших ситуацій, проблемних ситуацій у процесі вивчення навчального матеріалу.

Рольові ігри – це попередньо сплановані ролі студентів у вирішенні проблемної роботи, пов'язаної з веденням обліку на підприємстві.

Таблиця 9.2

Використання методик активізації процесу навчання

Теми навчальної дисципліни	Практичне застосування методик	Методики активізації процесу навчання
1	2	3
Тема 1. Основи побудови фінансового обліку	Семінарське заняття. Тема: "Обґрунтування сутності, завдань та законодавчого регулювання обліку"	Семінари-дискусії; презентації

1	2	3
Тема 2. Облік грошових коштів	Завдання 2.1. Вибір первинних документів для відображення операцій з грошовими коштами та визначення порядку їх заповнення	Робота в малих групах; мозкові атаки
Тема 4. Облік основних засобів	Завдання 4.3. Розрахунок амортизації основних засобів різними методами й обґрунтування можливості їх використання	Робота в малих групах; презентації
Тема 6. Облік запасів	Завдання 6.3. Вибір методу оцінки вибуття запасів і обґрунтування доцільності його використання	Робота в малих групах; мозкові атаки
Тема 9. Облік витрат виробництва	Завдання 9.3. Відображення витрат виробництва на рахунках обліку та в первинних документах із метою калькулювання собівартості продукції	Робота в малих групах; мозкові атаки; презентації

10. Методи контролю

Система оцінювання сформованих компетентностей (див. табл. А.1 додатка А) у студентів урахує види занять, які, згідно із програмою навчальної дисципліни, передбачають лекційні, практичні заняття, а також виконання самостійної роботи. Оцінювання сформованих компетентностей у студентів здійснюють за накопичувальною 100-бальною системою.

Поточний контроль, що здійснюють протягом семестру під час проведення лекційних та практичних занять і оцінюють за сумою набраних балів (максимальна сума – 60 балів);

Модульний контроль, що здійснюють, ураховуючи поточний контроль за відповідний змістовий модуль, він має на меті *інтегроване* оцінювання результатів навчання студента після вивчення матеріалу з логічно завершеної частини дисципліни – змістового модуля.

Поточний контроль із цієї навчальної дисципліни здійснюють у таких формах:

активна робота на лекційних заняттях;

активна участь у виконанні практичних завдань та презентації матеріалу;

активна участь у виконанні лабораторних робіт;
захист завдань для самостійного вирішення;
перевірка есе на задану тематику;
проведення поточного тестування;
проведення письмової контрольної роботи;
експрес-опитування.

Порядок здійснення поточного оцінювання знань студентів.

Оцінювання знань студента під час практичних занять здійснюють за такими критеріями:

розуміння, ступінь засвоєння теорії та методології проблем, що розглядають;

ступінь засвоєння фактичного матеріалу навчальної дисципліни;

ознайомлення з рекомендованою літературою, а також із сучасною літературою з питань, що розглядають;

уміння поєднувати теорію із практикою під час розгляду виробничих ситуацій, розв'язання задач, виконання розрахунків у процесі виконання індивідуальних завдань і завдань, винесених на розгляд в аудиторії;

логіка, структура, стиль викладу матеріалу в письмових роботах і під час виступів в аудиторії, уміння обґрунтовувати свою позицію, здійснювати узагальнення інформації та робити висновки.

Максимально можливий бал за конкретним завданням ставлять за умови відповідності завдання студента або його усної відповіді всім зазначеним критеріям. Відсутність тієї або іншої складової частини зменшує кількість балів. Під час оцінювання завдань для самостійного вирішення увагу також приділяють якості, самостійності та своєчасності здавання виконаних завдань викладачу, згідно із графіком навчального процесу. Якщо якусь із вимог не буде виконано, то бали буде знижено.

Письмову контрольну роботу проводять 4 рази на семестр, вона містить практичні завдання різного рівня складності, відповідно до тем змістового модуля.

Зразок завдання для поточної контрольної роботи

Тести:

1. Первісна вартість основних засобів, придбаних у результаті обміну на подібний об'єкт, дорівнює:

- а) справедливій вартості, погодженій під час обміну;
- б) первісній вартості переданого об'єкта;
- в) залишковій вартості переданого об'єкта.

2. Підприємство 01.04.2015 р. почало будівництво будинку. Протягом квітня – серпня здійснює капітальні інвестиції. Для фінансування будівництва підприємство отримало позичку 03.04.2015 р. на 400 000 грн терміном на 1 рік під 22 % річних. Сума фінансових витрат, які підлягають включенню до собівартості будинку, становить:

- а) 29 333,33;
- б) 36 666,67;
- в) 88 000.

3. Виберіть, якою затвердженою типовою формою обліку оформлюють ту або іншу операцію щодо руху основних засобів:

1. Ремонт об'єкта основних засобів підприємства.	А. ОЗ-1
2. Отримання основних засобів у результаті внеску до статутного капіталу.	Б. ОЗ-2
	В. ОЗ-3
3. Безоплатна передача об'єкта основних засобів	Г. ОЗ-4

4. Виберіть, куди відносять у бухгалтерському обліку ті або інші перелічені заходи:

1. Заходи щодо поліпшення основних засобів, здійснення яких призведе до збільшення майбутніх економічних вигід від використання таких основних засобів.	А. Витрати діяльності
	Б. Капітальні інвестиції
	В. Собівартість реалізованої продукції
	Г. Витрати періоду
2. Заходи щодо поліпшення основних засобів, здійснення яких спрямовано на підтримку робочого стану основних засобів та отримання в майбутньому первісних економічних вигід	Д. Витрати на продукцію

Завдання 1. Підприємство "Хміль" придбало такі електроприлади: кондиціонер – 6 650 грн, у тому числі ПДВ; пилосос – 2 810 грн, у тому числі ПДВ; мікрохвильова піч – 1 500 грн, у тому числі ПДВ. Також було сплачено за встановлення кондиціонера – 920 грн, у тому числі ПДВ. Усі активи зараховано на баланс підприємства. Із поточного рахунка перераховані кошти постачальнику за придбані активи.

Необхідно:

відобразити господарські операції на рахунках обліку підприємства "Хміль";

визначити первісну вартість придбаних активів.

Завдання 2. Підприємство "Сокіл" ухвалило рішення щодо ліквідації об'єкта основних засобів – комп'ютера, у зв'язку з моральним зносом. Первісна вартість становила 8 930 грн, сума накопиченої амортизації – 3 150 грн. Сума витрат, пов'язаних із ліквідацією комп'ютера: зарплата з відрахуваннями – 220 грн, вартість оприбуткованих запчастин – 330 грн, суму податкового зобов'язання із ПДВ нараховано на залишкову вартість ліквідованого об'єкта за ставкою 20 %.

Також у звітному періоді підприємством ухвалено рішення про продаж легкового автомобіля на умовах наступної оплати за 55 200 грн, у тому числі ПДВ – 9 200 грн. Відомо, що первісна вартість автомобіля становила 86 800 грн, знос на момент продажу становив 53 650 грн.

Необхідно:

відобразити результати ліквідації та продажу основних засобів в обліку; визначити фінансовий результат.

Критерії оцінювання позааудиторної самостійної роботи студентів. Загальними критеріями, за якими здійснюють оцінювання позааудиторної самостійної роботи студентів, є: глибина і міцність знань, рівень мислення, уміння систематизувати знання за окремими темами, уміння робити обґрунтовані висновки, володіння категорійним апаратом, навички та прийоми виконання практичних завдань, уміння знаходити необхідну інформацію, здійснювати її систематизацію та опрацювання, самореалізація на практичних заняттях.

Критеріями оцінювання есе є:

здатність давати критичну та незалежну оцінку певних проблемних питань;

уміння пояснювати альтернативні погляди та наявність власної точки зору на певне проблемне питання;

застосування аналітичних підходів;

якість і чіткість викладення міркувань;

логіка, структуризація та обґрунтованість висновків щодо конкретної проблеми;

самостійність виконання роботи;

грамотність подання матеріалу;

використання методів порівняння, узагальнення понять та явищ;

оформлення роботи.

Студент, який із поважних причин, підтверджених документально, не мав можливості брати участь у формах поточного контролю, тобто не склав змістовий модуль, має право на його відпрацювання у двотижневий термін після повернення до навчання за розпорядженням декана факультету, відповідно до встановленого терміну.

Шляхом поточного оцінювання протягом семестру студент може набрати максимальну кількість балів – 60.

Формою підсумкового контролю є екзамен, за який студент може набрати максимальну кількість балів – 40.

Зразок екзаменаційного білета

Харківський національний економічний університет імені Семена Кузнеця

Освітній ступінь "бакалавр"

Напрямок підготовки 6.030509 "Облік і аудит"

Навчальна дисципліна "Фінансовий облік – 1"

Курс III Семестр V

Екзаменаційний білет № 1

Завдання 1 (стереотипне). Підприємство А придбало в постачальника Б товари на суму 24 000 грн, у тому числі ПДВ. Постачальник направив документ підприємству А для сплати за отримані товари. Підприємство А перерахувало кошти постачальнику.

Необхідно указати, які документи та облікові регістри потрібні для відображення всіх перелічених операцій в обліку.

Завдання 2 (стереотипне). Скласти бухгалтерські проведення:

1. Придбано основні засоби в постачальників.
2. Одночасно нараховано податковий кредит з ПДВ під час придбання активів.
3. Перераховано грошові кошти з рахунка в банку постачальнику.
4. Отримано короткостроковий вексель на погашення дебіторської заборгованості.
5. Погашено суму векселя грошовими коштами на рахунок в банку.

Завдання 3 (діагностичне). У 2014 р. підприємство "Омут" придбало 10 000 акцій підприємства "Лотос" за номіналом 25 грн кожна.

Частка підприємства "Омут" у капіталі підприємства "Лотос" – 45 %. У 2015 р. підприємство "Лотос" зазнало збиток у розмірі 30 000 грн.

Необхідно відобразити операції в обліку підприємства "Омут" – інвестора.

Завдання 4 (діагностичне). Завгосп С. І. Мірошніченко є матеріально відповідальною особою, яка отримує підзвітну суму коштів для придбання матеріальних цінностей на господарські потреби. 12.09.2015 р. за видатковим касовим ордером № 147 йому було видано аванс – 150 грн. 13.09.2015 р. завгосп С. І. Мірошніченко надав у бухгалтерію авансовий звіт, до якого було додано чеки на суму 178,20 грн за такими назвами:

Назви ТМЦ	Одиниці вимірювання	Кількість	Ціна в грн, без ПДВ	Сума без ПДВ, грн
Фарба біла	л	1	100,00	100,00
Гіпс	кг	1	19,50	19,50
Розчинник	л	1	15,00	15,00
Пензлики малярні	шт.	1	14,00	14,00
Усього	–	–	–	148,50

Сума перевитрат видана С. І. Мірошніченку в день звіту за видатковим касовим ордером № 153.

Необхідно:

скласти бухгалтерські записи за операціями;

вказати, у яких регістрах журнальної форми ці записи буде відображено.

Завдання 5 (евристичне). Основною діяльністю ПП "Аскольд" є виробництво двох видів продукції: вікон і міжкімнатних дверей.

Залишок незавершеного виробництва становив: вікон – 800 грн, дверей – 1 200 грн.

На виробництво продукції в березні місяці було витрачено сосну столярну 69,80 м³ за ціною 500,00 грн. за м³. У звітному місяці зроблено вікна в кількості 118 шт., міжкімнатні двері – 80 шт. Норма витрати дерева на виготовлення вікон становить 0,19 м³, дверей – 0,56 м³.

На підставі наряду про відрядну роботу було визначено основну заробітну платню робітників-відрядників і зараховано у звітному періоді на одне вікно – 120,59 грн, на одні двері – 209,25 грн. Додаткова заробітна платня робітників становила 1 540 грн, відрахування на соціальні заходи – 22 %.

Відомо, що додаткову зарплатню розподіляють пропорційно до основної заробітної платні робітників, а відрахування на соціальні заходи – до всієї заробітної платні.

У цеху № 1 було здійснено такі постійні накладні витрати: амортизація загальнопромислових основних засобів 1 622,88 грн; заробітна платня адміністрації цехів – 2060 грн; нарахування на заробітну платню – 771,52 грн.

Крім цього, мали місце також такі витрати:

електроенергія на виробничі потреби – 446,8 грн;

водоспоживання на виробничі потреби – 253,4 грн.

Нормальна потужність підприємства становить 240 нормо-годин, а фактична потужність – 198 нормо-годин. Загальнопромислові витрати за нормальної потужності (за планом) становили 6 100 грн, до того ж відомо, що змінні витрати становлять 12,588 % від загальної суми загальнопромислових витрат за планом, а постійні – 87,412 %.

Загальнопромислові витрати розподіляють за видами продукції пропорційно прямій заробітній платі робітників.

Залишок незавершеного виробництва вікон на кінець місяця становив 1 600 грн, дверей – 1 960 грн.

Реалізовано в березні місяці вікна в кількості 98 шт. на суму 39 082,92 грн (у тому числі ПДВ – 6 513,82 грн), дверей у кількості 67 шт. на суму 57 475 грн (у тому числі ПДВ – 9 579,17 грн).

Підприємство створює резерв сумнівних боргів, використовуючи метод питомої ваги безнадійної дебіторської заборгованості в сумі чистого доходу.

За даними обліку на 01.03.2015 р. має залишок резерву сумнівних боргів у сумі 2 600,00 грн. Для визначення резерву сумнівних боргів для спостереження обрано три попередніх роки:

Роки	Чистий дохід від реалізованої продукції	Сума безнадійної дебіторської заборгованості
2012	5 600	600
2013	14 600	780
2014	23 500	930

Заборгованість за вікна було погашено короткостроковим векселем на всю суму заборгованості, а заборгованість за двері надійшла на рахунок у банку.

Необхідно:

1) розподілити витрати основних матеріалів, використовуючи норми витрати на кожен вид продукції, а також визначити відрядний зарібок робітників на виготовлення вікон і дверей, розподілити витрати на зарібну платню робітників і відрахування на соціальні заходи щодо видів продукції;

2) здійснити розподіл загальновиробничих витрат. Визначити суму загальновиробничих витрат на кожен вид продукції, відобразити в обліку витрати на виробництво продукції, визначити фактичну собівартість випущеної готової продукції та собівартість одиниці продукції;

3) відобразити в обліку реалізацію продукції та визначити суму резерву сумнівних боргів і відобразити в обліку його створення;

4) підрахувати фінансовий результат від здійснених операцій.

Критерії оцінювання виконання екзаменаційних завдань.

Перше та друге завдання характеризують професійні навички студента на стереотипному рівні, їх оцінюють максимально на **12 балів (6 балів за кожне)**.

Максимальну кількість балів за *перше завдання* (6 балів) ставлять якщо завдання виконано правильно і студент правильно указав усі первинні документи та облікові реєстри. Якщо у відповіді допущено помилки, або відповідь не повна – ставлять від 1 до 5 балів, залежно від ступеня вирішення завдання.

Максимальну кількість балів за *друге завдання* (6 балів) ставлять у разі правильного складання всіх бухгалтерських проведеннь (1 бал за кожне бухгалтерське проведення). У разі неповного вирішення завдання або наявності помилок студент набирає від 1 до 5 балів, залежно від ступеня вирішення завдання.

Правильно вирішене *третє та четверте завдання* дає можливість студенту набрати ще **16 балів (по 8 балів за кожне)**. Третє та четверте завдання характеризують як діагностичні.

Максимальну кількість балів ставлять студенту, якщо він у повному обсязі з відповідними поясненнями здійснює всі розрахунки, не допускає арифметичних помилок, правильно й послідовно формулює зміст господарських операцій та складає бухгалтерські проведення.

Якщо студент допускає розрахункові помилки, наводить неправильну методику розрахунку, або не до кінця виконує завдання – він набирає від 1 до 7 балів, залежно від ступеня виконання кожного завдання.

П'яте завдання оцінюють максимально на **12 балів** (по 3 бали за правильне виконання кожного пункту завдання), воно дає можливість студенту набрати максимальний бал за екзамен – **40 балів**. Це завдання характеризують як евристичне.

Максимальну кількість балів за *п'яте завдання* (12 балів) студент набирає за умови детального наведення всіх розрахунків та пояснень та при формулюванні кінцевого висновку. Якщо завдання виконано не повністю або допущено помилки, студент набирає від 1 до 11 балів, залежно від ступеня виконання завдання й характеру помилки.

11. Розподіл балів, які набирають студенти

Систему оцінювання рівня сформованості професійних компетентностей студентів денної форми навчання наведено в табл. 11.1.

Таблиця 11.1

Система оцінювання рівня сформованості професійних компетентностей

Професійні компетентності	Навчальний тиждень	Години	Форми навчання	Оцінювання рівня сформованості компетентностей			
				Форми контролю	Макс. бал		
1	2	3	4	5	6		
Змістовий модуль 1. Принципи бухгалтерського обліку. Облік грошових коштів, дебіторської заборгованості та необоротних активів					26		
Знання, уміння та навички щодо відображення в обліку грошових коштів, дебіторської заборгованості та необоротних активів Знати сутність, функції та законодавче регулювання фінансового обліку	1	Ауд.	2	Лекція	Тема 1. Основи побудови фінансового обліку. Тема 2. Облік грошових коштів	Робота на лекції	0,4
		СРС	3	Підготовка до занять	Пошук, підбір та огляд літературних джерел за заданою тематикою		
	2	Ауд.	2	Лекція	Тема 3. Облік дебіторської заборгованості	Робота на лекції	0,4
			2	Лабораторне заняття	Особливості побудови системи 1С: бухгалтерія	Робота на занятті	0,4
		2	Практичне заняття	Семінарське заняття на обґрунтування сутності, завдань та законодавчого регулювання обліку	Активна участь у семінарському занятті	0,4	
		СРС	7	Підготовка до занять			Пошук, підбір та огляд літературних джерел на задану тематику

Продовження табл. 11.1

1	2	3	4	5	6		
Знання, уміння та навички щодо відображення в обліку грошових коштів, дебіторської заборгованості та необоротних активів	Уміти скласти первинні документи та бухгалтерські проведення з обліку грошових коштів	Ауд.	2	Лекція	Тема 3. Облік дебіторської заборгованості. Тема 4. Облік основних засобів	Робота на лекції	0,4
			2	Лабораторне заняття	Автоматизований облік грошових коштів	Робота на занятті	0,4
			2	Практичне заняття	Вирішення практичних завдань із обліку грошових коштів у касі та на поточному рахунку підприємства	Активна участь у виконанні практичних завдань	0,4
		СРС	7	Підготовка до занять	Пошук, підбір та огляд літературних джерел на задану тематику. Виконання практичних завдань за темою		
Знання, уміння та навички щодо відображення в обліку грошових коштів, дебіторської заборгованості та необоротних активів	Уміти скласти первинні та зведені документи і бухгалтерські проведення за розрахунками з дебіторами	Ауд.	2	Лекція	Тема 4. Облік основних засобів	Робота на лекції	0,4
			2	Лабораторне заняття	Автоматизований облік розрахунків із покупцями й замовниками	Робота на занятті	0,4
			2	Практичне заняття	Вирішення практичних завдань з обліку розрахунків із покупцями й замовниками	Активна участь у виконанні практичних завдань. Перевірка виконання завдання і його захист	3,4
		СРС	7	Підготовка до занять	Пошук, підбір та огляд літературних джерел на задану тематику		
Знання, уміння та навички щодо відображення в обліку резерв сумнівних боргів	Уміти нараховувати і відображати в обліку резерв сумнівних боргів	Ауд.	2	Лекція	Тема 4. Облік основних засобів. Тема 5. Облік нематеріальних активів	Робота на лекції	0,4
			2	Лабораторне заняття	Автоматизований облік розрахунків із різними дебіторами	Робота на занятті	0,4
			2	Практичне заняття	Вирішення практичних завдань із обліку розрахунків із різними дебіторами. Виконання контрольної роботи	Активна участь у виконанні практичних завдань. Контрольна робота	5,4
		СРС	7	Підготовка до занять	Пошук, підбір та огляд літературних джерел на задану тематику. Виконання практичних завдань за темою		

Продовження табл. 11.1

1	2	3	4		5	6	
Уміти складати первинні документи з обліку основних засобів. Уміти відображати в обліку наявність, рух, амортизацію, ремонт, оренду основних засобів	6	Ауд.	2	Лекція	Тема 6. Облік запасів	Робота на лекції	0,4
			2	Лабораторне заняття	Автоматизований облік руху основних засобів	Робота на занятті	0,4
			2	Практичне заняття	Вирішення практичних завдань із обліку руху основних засобів на підприємстві	Активна участь у виконанні практичних завдань	0,4
		7	Підготовка до занять	Пошук, підбір та огляд літературних джерел на задану тематику. Виконання практичних завдань за темою			
Знання, уміння та навички щодо відображення в обліку грошових коштів, дебіторської заборгованості та необоротних активів	7	Ауд.	2	Лекція	Тема 6. Облік запасів. Тема 7. Облік поточних фінансових інвестицій	Робота на лекції	0,4
			2	Лабораторне заняття	Відображення нарахування амортизації основних засобів за автоматизованого обліку	Робота на занятті	0,4
			2	Практичне заняття	Вирішення практичних завдань із обліку нарахування амортизації основних засобів	Активна участь у виконанні практичних завдань. Перевірка виконання завдання і його захист	3,4
		7	Підготовка до занять.	Пошук, підбір та огляд літературних джерел на задану тематику. Виконання практичних завдань за темою			
	8	Ауд.	2	Лекція	Тема 7. Облік поточних фінансових інвестицій. Тема 8. Облік довгострокових фінансових інвестицій	Робота на лекції	0,4
			2	Лабораторне заняття	Автоматизований облік ремонту основних засобів та оренди	Робота на занятті	0,4
			2	Практичне заняття	Вирішення практичних завдань із обліку ремонту основних засобів та фінансової оренди	Активна участь у виконанні практичних завдань	0,4
		7	Підготовка до занять	Пошук, підбір та огляд літературних джерел на задану тематику. Виконання практичних завдань за темою			

Продовження табл. 11.1

1	2	3	4	5	6		
Уміти заповнювати первинні та зведені документи з обліку нематеріальних активів і відображати в обліку їх наявність та рух	9	Ауд.	2	Лекція	Тема 9. Облік витрат виробництва	Робота на лекції	0,4
			2	Лабораторне заняття	Автоматизований облік наявності та руху нематеріальних активів	Робота на занятті	0,4
			2	Практичне заняття	Вирішення практичних завдань із обліку нематеріальних активів підприємства. Виконання контрольної роботи	Активна участь у виконанні практичних завдань. Контрольна робота	5,4
		7	Підготовка до занять	Пошук, підбір та огляд літературних джерел на задану тематику. Виконання практичних завдань за темою			
Змістовий модуль 2. Облік запасів, фінансових інвестицій і витрат виробництва та майбутніх періодів						34	
Знання, уміння та навички щодо відображення в обліку запасів, фінансових інвестицій, витрат виробництва та витрат майбутніх періодів	10	Ауд.	2	Лекція	Тема 9. Облік витрат виробництва	Робота на лекції	0,4
			2	Лабораторне заняття	Автоматизований облік наявності та руху запасів	Робота на занятті	0,4
			2	Практичне заняття	Вирішення практичних завдань з обліку руху виробничих запасів	Активна участь у виконанні практичних завдань. Перевірка виконання завдання та його захист	3,4
		7	Підготовка до занять.	Пошук, підбір та огляд літературних джерел за заданою тематикою. Виконання практичних завдань за темою			
	11	Ауд.	2	Лекція	Тема 9. Облік витрат виробництва. Тема 10. Облік витрат майбутніх періодів	Робота на лекції	0,4
			2	Лабораторне заняття	Автоматизований облік сировини й матеріалів	Робота на занятті	0,4
			2	Практичне заняття	Вирішення практичних завдань за методами обліку вибуття виробничих запасів	Активна участь у виконанні практичних завдань	0,4
7	Підготовка до занять.	Пошук, підбір та огляд літературних джерел на задану тематику. Виконання практичних завдань за темою					

Продовження табл. 11.1

1	2	3	4		5	6		
	Знати особливості відображення в обліку готової продукції	12	Ауд.	2	Лабораторне заняття	Автоматизований облік готової продукції	Робота на занятті	0,4
				2	Практичне заняття	Вирішення практичних завдань із обліку готової продукції	Активна участь у виконанні практичних завдань	0,4
			СРС	7	Підготовка до занять	Пошук, підбір та огляд літературних джерел на задану тематику. Виконання практичних завдань за темою		
	Уміти відобразити в обліку наявність та рух поточних фінансових інвестицій	13	Ауд.	2	Лабораторне заняття	Автоматизований облік поточних фінансових інвестицій	Робота на занятті	0,4
				2	Практичне заняття	Вирішення практичних завдань із обліку поточних фінансових інвестицій. Виконання контрольної роботи	Активна участь у виконанні практичних завдань. Контрольна робота	5,4
			СРС	7	Підготовка до занять.	Пошук, підбір та огляд літературних джерел на задану тематику. Виконання практичних завдань за темою		
Знання, уміння та навички щодо відображення в обліку запасів, фінансових інвестицій, витрат виробництва та витрат майбутніх періодів	Уміти відобразити в обліку довгострокові фінансові інвестиції	14	Ауд.	2	Лабораторне заняття	Автоматизований облік довгострокових фінансових інвестицій	Робота на занятті	0,4
				2	Практичне заняття	Вирішення практичних завдань із обліку довгострокових фінансових інвестицій	Активна участь у виконанні практичних завдань. Перевірка виконання і захист завдання	3,4
			СРС	7	Підготовка до занять	Пошук, підбір та огляд літературних джерел на задану тематику. Виконання практичних завдань за темою		
	Знати особливості калькулювання собівартості продукції. Уміти відобразити в обліку прямі витрати і розподіляти загально-виробничі витрати	15	Ауд.	2	Лабораторне заняття	Автоматизований облік прямих витрат	Робота на занятті	0,4
				2	Практичне заняття	Вирішення практичних завдань із обліку прямих витрат	Активна участь у виконанні практичних завдань	0,4
			СРС	6	Підготовка до занять	Пошук, підбір та огляд літературних джерел на задану тематику. Виконання практичних завдань за темою		

Закінчення табл. 11.1

1	2	3	4		5	6	
Уміти складати первинні документи з обліку витрат виробництва продукції. Уміти оцінювати залишки, незавершеного виробництва та втрати від браку. Здійснювати облік витрат майбутніх періодів	16	Ауд.	2	Лабораторне заняття	Автоматизований облік загальновиробничих витрат	Робота на занятті	0,4
			2	Практичне заняття	Вирішення практичних завдань з обліку і розподілу загальновиробничих витрат. Виконання контрольної роботи	Активна участь у виконанні практичних завдань. Контрольна робота	5,4
		СРС	6	Підготовка до занять.	Пошук, підбір та огляд літературних джерел на задану тематику. Виконання практичних завдань за темою		
	17	Ауд.	4	Лабораторне заняття	Складання калькуляції продукції за автоматизованої системи обліку. Автоматизований облік витрат майбутніх періодів	Робота на занятті	0,8
			4	Практичне заняття	Вирішення практичних завдань з обліку незавершеного виробництва та складання калькуляції продукції. Вирішення практичних завдань із обліку витрат майбутніх періодів.	Активна участь у виконанні практичних завдань. Перевірка й захист завдання. Есе	10,8
		СРС	6	Підготовка до занять	Пошук, підбір та огляд літературних джерел на задану тематику. Виконання практичних завдань за темою		
Сесія	Ауд.	2	Передекзаменаційна консультація	Вирішення практичних завдань на різні теми, що входять до підсумкового контролю	Підсумковий контроль	40	
		3	Екзамен	Виконання завдань екзаменаційного білета			
	СРС	9	Підготовка до екзамену	Повторення матеріалів змістових модулів			
Усього годин		216	Загальна максимальна кількість балів по дисципліні			100	
із них							
аудиторні		95	44 %	поточний контроль		60	
самостійна робота		121	56 %	підсумковий контроль		40	

Розподіл балів у межах тем змістових модулів наведено в табл. 11.2.

Таблиця 11.2

Розподіл балів за темами

Теми змістових модулів		лекції	практичні	лабораторні	есе	поточні КР	Усього
ЗМ 1	Тема 1. Основи побудови фінансового обліку	0,2	0,4	0,4	–	2	3
	Тема 2. Облік грошових коштів	0,2	3,4	0,4	–	2	6
	Тема 3. Облік дебіторської заборгованості	0,6	3,8	0,8	–	2	7,2
	Тема 4. Облік основних засобів	0,8	3,2	1,2	–	2	7,2
	Тема 5. Облік нематеріальних активів	0,2	1,4	0,4	–	2	4
ЗМ 2	Тема 6. Облік запасів	0,6	4,2	1,2	7	2	15
	Тема 7. Облік поточних фінансових інвестицій	0,4	0,9	0,4	–	2	3,7
	Тема 8. Облік довгострокових фінансових інвестицій	0,2	0,9	0,4	–	2	3,5
	Тема 9. Облік витрат виробництва	1,0	3,2	1,2	–	2	7,4
	Тема 10. Облік витрат майбутніх періодів	0,2	0,4	0,4	–	2	3
Усього		4,4	21,8	6,8	7	20	60

Максимальну кількість балів, яку може накопичити студент протягом тижня за формами та методами навчання, наведено в табл. 11.3.

Таблиця 11.3

Розподіл балів за тижнями

Теми змістових модулів		Лекційні заняття	Практичні заняття	Лабораторні заняття	Перевірка есе	Поточні КР	Усього	
1		2	3	4	5	6	7	
ЗМ 1	Тема 1	1 тиждень	0,4	–	–	–	0,4	
	Тема 2	2 тиждень	0,4	0,4	0,4	–	1,2	
	Тема 3	3 тиждень	0,4	0,4	0,4	–	–	1,2
		4 тиждень	0,4	3,4	0,4	–	–	4,2
	Тема 4	5 тиждень	0,4	0,4	0,4	–	5	6,2
		6 тиждень	0,4	0,4	0,4	–	–	1,2

1		2	3	4	5	6	7	
ЗМ 2	7 тиждень	0,4	3,4	0,4	–	–	4,2	
	Тема 5	8 тиждень	0,4	0,4	0,4	–	–	1,2
	Тема 6	9 тиждень	0,4	0,4	0,4	–	5	6,2
		10 тиждень	0,4	3,4	0,4	–	–	4,2
	Тема 7	11 тиждень	0,4	0,4	0,4	–	–	1,2
	Тема 8	12 тиждень	–	0,4	0,4	–	–	0,8
	Тема 9	13 тиждень	–	0,4	0,4	–	5	5,8
		14 тиждень	–	3,4	0,4	–	–	3,8
		15 тиждень	–	0,4	0,4	–	–	0,8
		16 тиждень	–	0,4	0,4	–	5	5,8
Тема 10	17 тиждень	–	3,8	0,8	7	–	11,6	
Усього		4,4	21,8	6,8	7	20	60	

Підсумкову оцінку з навчальної дисципліни визначають, відповідно до Тимчасового положення "Про порядок оцінювання результатів навчання студентів за накопичувальною бально-рейтинговою системою" ХНЕУ ім. С. Кузнеця (табл. 11.4).

Таблиця 11.4

Шкала оцінювання: національна та ЄКТС

Сума балів за всі види навчальної діяльності	Оцінка ЄКТС	Оцінка за національною шкалою	
		для екзамену, курсового проекту (роботи), практики	для заліку
90 – 100	A	відмінно	зараховано
82 – 89	B	добре	
74 – 81	C		
64 – 73	D	задовільно	
60 – 63	E		
35 – 59	FX	незадовільно	не зараховано
1 – 34	F		

Оцінки за цією шкалою заносять до відомостей обліку успішності, індивідуального навчального плану студента та іншої академічної документації.

12. Рекомендована література

12.1. Основна

1. Маляревский Ю. Д. Финансовый учет / Ю. Д. Маляревский, П. С. Тютюнник. – Х. : ИД "Инжек", 2003. – 288 с.
2. Тютюнник П. С. Финансовый учет : конспект лекций : в 2-х ч. Ч. 1 / П. С. Тютюнник, Ю. Д. Маляревский. – Х. : ХГЭУ, 2003. – 104 с.
3. Тютюнник П. С. Финансовый учет : конспект лекций : в 2-х ч. Ч. 2 / П. С. Тютюнник, Ю. Д. Маляревский. – Х. : ХГЭУ, 2003. – 100 с.

12.2. Додаткова

4. Бухгалтерський фінансовий облік : підруч. для студ. спец. "Облік і аудит" вищ. навч. закл. / Ф. Ф. Бутинець та ін.; під заг. ред. Ф. Ф. Бутинця. – 8-ме вид., доп. і переробл. – Житомир : ПП "Рута", 2009. – 912 с.
5. Волкова І. А. Фінансовий облік – 1 : навч. посіб. / І. А. Волкова. – К. : Центр учбової літератури, 2008. – 228 с.
6. Сук Л. К. Фінансовий облік : навч. посіб. / Л. К. Сук, П. Л. Сук. – К. : Знання, 2010. – 629 с.
7. Фінансовий облік : підручник / Я. Д. Крупка, З. В. Задорожний, Н. Л. Микитюк та ін. – 2-ге вид., доп. і перероб. – К. : Кондор-Видавництво, 2013. – 551 с.
8. Инструкция об использовании Плана счетов бухгалтерского учета активов, капитала, обязательств и хозяйственных операций предприятий и организаций № 291 от 30.11.1999 г. // Все о бухгалтерском учете. – 2008. – № 27. – С. 6–64.
9. Методичні рекомендації по застосуванню реєстрів бухгалтерського обліку, затверджені наказом Міністерства фінансів України від 29.12.2000 р. № 356 // Баланс. – 2001. – № 5. – С. 2–9.
10. Национальные стандарты бухгалтерского учета // Все о бухгалтерском учете. – 2008. – № 13. – С. 3–112.

12.3. Інформаційні ресурси

11. План рахунків бухгалтерського обліку активів, капіталу, зобов'язань і господарських операцій підприємств і організацій, затверджений наказом Мінфіну України від 30.11.1999 р. № 291, зі змінами та доповненнями [Електронний ресурс]. – Режим доступу : www.rada.kiev.ua.

12. Про бухгалтерський облік та фінансову звітність в Україні : Закон України № 996-XIV від 16.07.1999 р. зі змінами та доповненнями [Електронний ресурс]. – Режим доступу : www.kiev.rada.gov.ua.

13. Фінансовий облік – 1 : конспект лекцій [Електронний ресурс]. – Режим доступу : <http://www.ikt.hneu.edu.ua/course/view.php?id=1108>.

12.4. Методичне забезпечення

14. Методичні рекомендації до виконання індивідуальних навчально-дослідних завдань з навчальної дисципліни "Фінансовий облік 1" для студентів спеціальності 6.050100 "Облік і аудит" денної форми навчання / уклад. Л. В. Безкоровайна, О. В. Фартушняк. – Х. : Вид. ХНЕУ, 2007. – 24 с.

15. Методические рекомендации к самостоятельной работе по учету денежных средств и дебиторской задолженности по учебной дисциплине "Финансовый учет – 1" для иностранных студентов направления подготовки 6.030509 "Учет и аудит" всех форм обучения / сост. Ю. Д. Маляревский, Л. В. Безкоровайная, В. В. Ольховская и др. – Х. : Изд. ХНЭУ им. С. Кузнеця, 2014. – 48 с.

16. Методические рекомендации к самостоятельной работе по учету запасов по учебной дисциплине "Финансовый учет – 1" для иностранных студентов направления подготовки 6.030509 "Учет и аудит" всех форм обучения / сост. Ю. Д. Маляревский, Л. В. Безкоровайная, В. В. Ольховская и др. – Х. : Изд. ХНЭУ им. С. Кузнеця, 2014. – 48 с.

17. Методические рекомендации к самостоятельной работе по учету основных средств по учебной дисциплине "Финансовый учет – 1" для иностранных студентов направления подготовки 6.030509 "Учет и аудит" всех форм обучения / сост. Ю. Д. Маляревский, Л. В. Безкоровайная, В. В. Ольховская и др. – Х. : Изд. ХНЭУ им. С. Кузнеця, 2014. – 48 с.

18. Тютюнник П. С. Практикум по курсу "Финансовый учет" : практ. пособ. : в 2-х ч. Ч. 1 / П. С. Тютюнник, Ю. Д. Маляревский. – Х. : ИД ХГЭУ, 2003. – 140 с.

19. Тютюнник П. С. Практикум по курсу "Финансовый учет" : практ. пособ. : в 2-х ч. Ч. 2 / П. С. Тютюнник, Ю. Д. Маляревский. – Х. : ИД ХГЭУ, 2003. – 145 с.

Додатки

Додаток А

Таблиця А.1

Структура складових частин професійних компетентностей із навчальної дисципліни "Фінансовий облік – 1" за Національною рамкою кваліфікацій України

49

Складові частини компетентності, яку формують у межах теми	Мінімальний досвід	Знання	Уміння	Комунікації	Автономність і відповідальність
1	2	3	4	5	6
Тема 1. Основи побудови фінансового обліку					
Визначати сутність фінансового обліку та його основні принципи	Сутність поняття "фінансовий облік", принципи обліку	Знання мети та функцій фінансового обліку, державне регулювання фінансового обліку	Розкрити сутність фінансового обліку, його мету та принципи ведення	Презентувати розуміння основних принципів фінансового обліку	Відповідальність за точну ідентифікацію про сутність та призначення фінансового обліку
Тема 2. Облік коштів					
Відобразити в обліку наявність та рух грошових коштів підприємства	Основні вимоги до здійснення касових операцій та операцій на поточному рахунку банку	Знання методики відображення наявності та руху грошових коштів підприємства в первинних та зведених документах і на рахунках бухгалтерського обліку	Здійснювати укладання первинних документів з обліку грошових коштів підприємства. Складати бухгалтерські проведення з обліку грошових коштів підприємства. Розраховувати ліміт каси	Презентувати результати відображення руху грошових коштів підприємства на рахунках бухгалтерського обліку та в первинних документах	Відповідальність за точність інформації, відображеної в первинних і зведених документах та на рахунках бухгалтерського обліку грошових коштів

1	2	3	4	5	6
Тема 3. Облік дебіторської заборгованості					
Відобразити в обліку довгострокову та поточну дебіторську заборгованість	Сутність дебіторської заборгованості, її види	Знання порядку відображення дебіторської заборгованості на рахунках бухгалтерського обліку, у первинних, зведених та звітних документах. Знання порядку здійснення розрахунків векселями	Здійснювати укладання первинних документів із обліку дебіторської заборгованості. Складати бухгалтерські проведення з відображення дебіторської заборгованості. Заповнювати векселі. Нараховувати резерв сумнівних боргів	Презентувати заповнені первинні та зведені документи й результати відображення дебіторської заборгованості на рахунках бухгалтерського обліку	Відповідальність за правильність оцінки дебіторської заборгованості та точність інформації на рахунках обліку і у звітних документах
Тема 4. Облік основних засобів					
Відобразити в обліку наявність та рух основних засобів	Сутність і класифікація основних засобів та інших необоротних матеріальних активів, капітальних інвестицій	Знання порядку відображення основних засобів на рахунках бухгалтерського обліку, у первинних, зведених та звітних документах	Здійснювати складання бухгалтерських проведення із відображення руху основних засобів, амортизації, ремонту, переоцінки та оренди. Відобразити всі ці операції у відповідних документах	Презентувати заповнені первинні та зведені документи й результати відображення основних засобів на рахунках бухгалтерського обліку. Розраховувати амортизацію різними методами	Відповідальність за правильність оцінки основних засобів та точність інформації на рахунках бухгалтерського обліку і у звітності

1	2	3	4	5	6
Тема 5. Облік нематеріальних активів					
Відобразити в обліку наявність та рух нематеріальних активів	Сутність і класифікація нематеріальних активів	Знання рахунків обліку нематеріальних активів, документів для відображення їх руху	Здійснювати укладання первинних та звітних документів із обліку нематеріальних активів. Відобразити нематеріальні активи на рахунках бухгалтерського обліку. Нараховувати амортизацію нематеріальних активів	Презентувати результати відображення наявності та руху нематеріальних активів в обліку	Відповідальність за правильність оцінки нематеріальних активів і точність інформації про нематеріальні активи в документах та на рахунках обліку
Тема 6. Облік запасів					
Відобразити в обліку наявність та рух запасів	Сутність і класифікація запасів	Знання рахунків обліку запасів, первинних і звітних документів для їх відображення, методів оцінки вибуття запасів	Визначати первісну вартість запасів, відобразити їх наявність і рух на рахунках обліку та в первинних документах і звітах. Розраховувати оцінку запасів за різними методами вибуття. Розподіляти ТЗВ	Презентувати результати розрахунку первісної вартості запасів, методів оцінки вибуття запасів, розподілу ТЗВ та результати відображення в обліку наявності й руху виробничих запасів	Відповідальність за точність оцінки виробничих запасів і правильність відображення запасів на рахунках обліку та в первинних і звітних документах

1	2	3	4	5	6
Тема 7. Облік поточних фінансових інвестицій					
Відобразити в обліку поточні фінансові інвестиції	Відобразити в обліку поточні фінансові інвестиції	Відобразити в обліку поточні фінансові інвестиції	Відобразити в обліку поточні фінансові інвестиції	Відобразити в обліку поточні фінансові інвестиції	Відобразити в обліку поточні фінансові інвестиції
Тема 8. Облік довгострокових фінансових інвестицій					
Відобразити в обліку довгострокові фінансові інвестиції	Сутність і порядок оцінки довгострокових фінансових інвестицій	Знання порядку відображення довгострокових фінансових інвестицій на рахунках обліку	Відобразити наявність та рух довгострокових фінансових інвестицій на рахунках обліку. Здійснювати оцінку фінансових інвестицій за методом участі в капіталі та амортизованою собівартістю	Презентувати результати розрахунку вартості фінансових інвестицій на дату балансу та їх відображення на рахунках обліку	Відповідальність за точність інформації про вартість довгострокових фінансових інвестицій і їх відображення на рахунках обліку
Тема 9. Облік витрат виробництва					
Відобразити в обліку процес формування витрат виробництва	Сутність та склад витрат виробництва. Сутність НЗВ, собівартості, методів обліку витрат	Знання порядку відображення в обліку витрат виробництва, порядку оцінки залишків НЗВ, обліку браку	Визначати виробничу собівартість продукції, собівартість браку, розподіляти загальновиробничі витрати, оцінювати залишки незавершеного виробництва. Відобразити цю інформацію в обліку	Презентувати результати розрахунку виробничої собівартості продукції, відображення в обліку формування прямих витрат та розподілу загальновиробничих витрат	Відповідальність за правильність розрахунку виробничої собівартості продукції та оцінку залишків НЗВ, відображення їх на рахунках обліку, у первинних та зведених документах

Закінчення додатка А

Закінчення табл. А.1

1	2	3	4	5	6
Тема 10. Облік витрат майбутніх періодів					
Відобразити в обліку витрати майбутніх періодів	Сутність витрат майбутніх періодів	Знання порядку відображення в обліку витрат майбутніх періодів	Здійснювати відображення витрат майбутніх періодів на рахунках обліку та їх розподіл	Презентувати результати обліку та розподілу витрат майбутніх періодів	Відповідальність за правильність відображення витрат майбутніх періодів в обліку

Зміст

Вступ.....	3
1. Опис навчальної дисципліни.....	4
2. Мета та завдання навчальної дисципліни.....	4
3. Програма навчальної дисципліни.....	7
4. Структура навчальної дисципліни.....	12
5. Теми практичних занять.....	14
5.1. Приклади типових практичних завдань до тем.....	15
6. Теми лабораторних занять.....	18
6.1. Приклади типових завдань для лабораторних робіт до тем.....	19
7. Самостійна робота.....	20
7.1. Проблематика есе з навчальної дисципліни.....	24
7.2. Контрольні запитання для самодіагностики.....	24
8. Індивідуально-консультативна робота.....	27
9. Методи навчання.....	28
10. Методи контролю.....	31
11. Розподіл балів, які набирають студенти.....	39
12. Рекомендована література.....	47
12.1. Основна.....	47
12.2. Додаткова.....	47
12.3. Інформаційні ресурси.....	47
12.4. Методичне забезпечення.....	48
Додатки.....	49

НАВЧАЛЬНЕ ВИДАННЯ

**Робоча програма
навчальної дисципліни
"ФІНАНСОВИЙ ОБЛІК – 1"**

**для студентів напряму підготовки
6.030509 "Облік і аудит"
усіх форм навчання**

Укладачі: **Малярєвський Юрій Дмитрович**
Безкоровайна Лідія Василівна
Фартушняк Ольга Вікторівна
Пасічник Інна Юріївна

Відповідальний за випуск *А. А. Пилипенко*

Редактор *О. Г. Доценко*

Коректор *В. В. Міхно*

План 2016 р. Поз. № 13.

Підп. до друку 22.03.2016 р. Формат 60x90 1/16. Папір офсетний. Друк цифровий.
Ум. друк. арк. 3,5. Обл.-вид. арк. 4,38. Тираж 100 пр. Зам. № 97.

Видавець і виготівник – ХНЕУ ім. С. Кузнеця, 61166, м. Харків, просп. Науки, 9-А

*Свідоцтво про внесення суб'єкта видавничої справи до Державного реєстру
ДК № 4853 від 20.02.2015 р.*